

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság
r é s z í t é l e t e

Gfv.VII.30.495/2017/18.

A tanács tagjai: Vezekényi Ursula a tanács elnöke

- . Farkas Attila előadó bíró
- . Osztovits András bíró
- . Tóth Kincső bíró
- . Rothermel Erika bíró

A felperes:

A felperes képviselői: dr. Lovász Éva ügyvéd
Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda

Az alperes:

Az alperes képviselői: dr. Patay Géza ügyvéd
Jaczkovics Ügyvédi Iroda

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
Szegedi Ítéltábla Gf.III.30.052//2017/6. számú rész- és közbenső ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
Szegedi Törvényszék 7.G.40.163/2016/11. számú „részközbenső” ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős rész- és közbenső ítéletet - a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében - hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2.540.000 (kétmillió-ötszáznegyvenezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes egy kutatási nagyberendezésnek helyt adó kutatóközpont, valamint a beruházással érintett telken belüli és kívüli közműhálózat és a belső úthálózat építési- kivitelzési és szerelési munkálatainak elvégzésére az Európai Unió hivatalos lapjában 2013. július 27-én ajánlati felhívást tett közzé. A felhívásban részletesen felsorolta a részvételi feltételeket (személyes helyzetre vonatkozó adatok, gazdasági és pénzügyi alkalmasság, műszaki, illetve szakmai alkalmasság). Bírálati szempontként az összességében legelőnyösebb ajánlat feltételét szabta azzal, hogy részszerzőpontként a nettó ajánlati ár (vállalkozói díj) súlyszáma 90, a vállalt többlet próbaüzem (nap) súlyszáma 10 volt.
- [2] A megadott határidőben két ajánlattevő nyújtott be ajánlatot. A S. Kft. és a S. Magyarország Kft. közös ajánlatában 25.088.629.320 Ft nettó ajánlati ár és 60 nap próbaüzem szerepelt. A felperes által ajánlott vállalkozói díj 24.769.023.129 Ft, a próbaüzem időtartama pedig 60 nap volt.
- [3] Az alperes 2014. január 28-án bírálta el az ajánlatokat, döntését pedig 2014. február 15-én kiegészítette. A felperes ajánlatát háromféle okból érvénytelennek nyilvánította. Egyrészt, mert a felperes által adott ajánlati ár a megítélése szerint megalapozatlan volt, aránytalanul alacsony ellenszolgáltatást tartalmazott (a döntés 10.1. alpontja). Másrészt indokoltnak látta a felperes alkalmassági igazolásában résztvevő szervezet kizárását (10.2. alpont). Harmadrészt úgy ítélte meg, hogy a felperes közreműködője az ajánlatban hamis nyilatkozatot tett, így az ajánlat a felperes által ismert, vagy kellő gondossággal felismerhető adat tekintetében hamis adatot tartalmaz, amely a verseny tisztaságát veszélyeztette (10.3. alpont).
- [4] Az alperes döntésében az eljárást eredményesnek minősítette, nyertes ajánlattevőként pedig a S. Kft. és a S. Magyarország Kft. közös ajánlattevőket nevezte meg.
- [5] A felperes jogorvoslati kérelme folytán eljáró Közbizottság a 2014. március 31-én kelt D59/45/2014. számú határozatával az alperes közbizottsági eljárást lezáró döntése felperes kizárását kimondó részének 10.2. és 10.3. alpontját megsemmisítette, ezt meghaladóan a kérelmet elutasította.
- [6] Ezt követően az alperes 2014. április 2-án fővállalkozási szerződést kötött a nyertes ajánlattevőnek nyilvánított konzorciummal.
- [7] A felperes a döntőbizottság határozata ellen keresetet terjesztett elő, kérte annak megváltoztatását akként, hogy a bíróság semmisítse meg a kiírónak a közbizottsági eljárást lezáró döntését, így az általa adott ajánlat érvénytelenségét, és a nyertes pályázók ajánlatának érvényességét megállapító döntést is. A Tatabányai Közigazgatási Munkaügyi Bíróság a 2015. február 3-án kelt 4.K.27.202/2014/25. számú ítéletével a keresetet elutasította. A felperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.398/2015/11. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, a döntőbizottság határozatát megváltoztatta, és megállapította, hogy az ajánlatkérő alperes megsértette a közbizottságokról szóló 2011. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 69. § (1) és (2) bekezdését. Erre tekintettel a Kúria az ajánlatkérő döntésének 10.1. alpontját is megsemmisítette. Egyebekben a döntőbizottsági határozat érdemi rendelkezéseit nem érintette. A felülvizsgálati határozat indokolása szerint a felperes által megadott ajánlati ár nem volt aránytalanul alacsony.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [8] A felperes keresetében 1.585.262.000 Ft elmaradt haszon, 100.000.000 Ft nem vagyoni kár, valamint 20.473.000 Ft, a közbizottsági eljárásban való részvétellel és az ajánlat elkészítésével kapcsolatban felmerült költség megfizetésére kérte az alperest kötelezni. Arra hivatkozott, hogy abban az esetben, ha az alperes nem nyilvánította volna jogellenesen érvénytelenné a pályázatát, vele kellett volna a kutatóközpont kivitelzésére vonatkozó fővállalkozási szerződést megkötöni,

mivel a közbeszerzési eljárásban összességében ő tette az előnyösebb ajánlatot. A jogellenes magatartásával okozott kárt pedig az alperes köteles megtéríteni.

- [9] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [10] Az elsőfokú bíróság „részközbenső” ítéletében megállapította, hogy a vagyoni károk tekintetében - a felperes pályázati eljárásból való jogellenes kizárására figyelemmel - fennáll az alperes kártérítési felelőssége.
- [11] A határozat indokolása szerint a rendelkezésre álló okiratok alapján megállapítható, hogy a közbeszerzési eljárásban a felperes adta az összességében legelőnyösebb ajánlatot. A felperes tehát, ha nem zárták volna ki az eljárásból, a pályázat nyertesének bizonyult volna, így az alperesnek vele kellett volna megkötnie a fővállalkozási szerződést. A közbeszerzési jogsértéssel, a felperes ajánlatának jogellenes érvénytelenné nyilvánításával okozott kárt ezért az alperes köteles megtéríteni.
- [12] A másodfokú bíróság rész- és közbenső ítéletével az elsőfokú határozatot részben megváltoztatta, a felperes elmaradt haszonból álló kártérítési igénye tekintetében a keresetet elutasította, és megállapította, hogy a felperes kártérítési keresetének jogalapja a közbeszerzési eljárásban való részvétellel kapcsolatban felmerült költségek megtérítése körében fennáll.
- [13] A határozat indokolásában a másodfokú bíróság rámutatott: az alperesnek a pályázatokat teljes körűen kellett értékelnie, így azok elbírálásakor maradéktalanul meg kellett jelölnie az általa fennállónak tekintett érvénytelenségi okokat. A felperes ajánlatát az alperes háromféle okból találta érvénytelennek, a jogorvoslati eljárásban azonban megállapításait mindhárom érvénytelenségi ok esetében jogsértőnek ítélték. A felperes ajánlatát ezért érvényesnek kell tekinteni. A közbeszerzési jogsértés miatt indított kártérítési perben azonban a bíróság a pályázat elbírálásával kapcsolatos döntési jogkört nem veheti át, az ajánlatokat nem értékelheti, nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy az érvényes ajánlatok közül melyik előnyösebb a pályázat kiírója számára. Kétséget kizáróan ezért nem állapítható meg, hogy az alperes a közbeszerzési jogsértés hiányában a felperessel kötötte volna meg a fővállalkozási szerződést. A másodfokú bíróság erre tekintettel az elmaradt haszon megtérítése iránti keresetet - az okozati összefüggés bizonyítottságának hiányában - elutasította. Álláspontja alátámasztása érdekében utalt a Legfelsőbb Bíróság 4/1999. PJE határozatában és az EBH2000.342. számú elvi határozatban foglaltakra is. A közbeszerzési eljárásban való részvétellel kapcsolatban felmerült költségek körében viszont úgy ítélte meg, hogy a felperes keresetének jogalapja fennáll.

A felülvizsgálati kérelmek és ellenkérelem

- [14] A jogerős rész- és közbenső ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet, az alperes pedig csatlakozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, a Kúria azonban a csatlakozó felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította.
- [15] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős határozatnak az elmaradt haszon megtérítése iránti kérelmét elutasító rendelkezése hatályon kívül helyezését és az elsőfokú részközbenső ítélet helybenhagyását kérte.
- [16] Kifejtette, hogy a jogerős határozat sérti az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdését, valamint a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 42. § (3) bekezdését. A 4/1999. PJE határozat alkalmazására ugyanis jogszerűen nem kerülhetett volna sor, mivel ezt a jogegységi határozatot a 3/2015. PJE határozat 2015. július 6-án hatályon kívül helyezte. A másodfokú bíróságnak érdemben állást kellett volna foglalnia abban a kérdésben, hogy a két ajánlat közül melyik volt az előnyösebb, és a közbeszerzési jogsértés hiányában ki lett volna a pályázat nyertese.
- [17] A felperes állította, az elmaradt haszon megtérítése iránti igénye érvényesítésének a Polgári

Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényben (a továbbiakban: rPtk.) meghatározott feltételei maradéktalanul fennállnak. A rendelkezésre álló iratok alapján ugyanis egyértelműen megállapítható, hogy a pályázatra érkezett két ajánlat közül összességében az általa tett ajánlat volt előnyösebb. Az eljárás eredménytelenné nyilvánításának, illetőleg a fővállalkozási szerződés megkötéséhez szükséges miniszterelnökségi hozzájárulás megtagadásának pedig nem álltak fenn a jogszabályi feltételei. A pályázat nyertese tehát a közbeszerzési eljárás szabályszerű lefolytatása esetében ő lett volna, így a szerződést az alperesnek vele kellett volna megkötnie. A közbeszerzési jogsértéssel a számára okozott kárt - beleértve az elmaradt haszonból álló kárát is - ezért az alperesnek meg kell térítenie.

- [18] A felperes megjegyezte, a másodfokú bíróság az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: irányelv) 2. cikk (1) bekezdés c) pontját is megsértette, mivel megfosztotta őt attól, hogy a közbeszerzési szabályok megsértése miatt kártérítéshez való jogát érvényesítse. Álláspontja alátámasztása érdekében a felperes utalt az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-568/08. számú ítéletére is.
- [19] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős rész- és közbenső ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [20] A Kúria a jogerős határozatot a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (a továbbiakban: Pp.) 275. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül. A felülvizsgálati kérelem a határozat közbenső ítéleti rendelkezéseit nem érintette, ezért a felülvizsgálati eljárás tárgya kizárólag az elmaradt haszonra vonatkozó rendelkezés volt. Ennek tárgyában a Kúriának - mivel a másodfokú bíróság határozatában az elmaradt haszon megfizetése iránti kereseti kérelmet végleges jelleggel elbírálta (elutasította) - részítélettel kellett döntenie.
- [21] A Kúria a jogerős határozat részítéleti rendelkezését nem találta a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértőnek.
- [22] A Kúria először azt vizsgálta, hogy a jogerős határozat az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésébe, illetve a Bszi. 42. § (3) bekezdésébe ütközik-e.
- [23] A felperes felülvizsgálati kérelmében helytállóan utalt arra, hogy a jogerős határozatban hivatkozott 4/1999. PJE határozatot a 3/2015. PJE határozat hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezésnek azonban nem az volt az indoka, hogy a korábbi jogegységi határozatban kifejtett téziseket a Kúria a továbbiakban nem tartotta irányadónak vagy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény rendelkezéseivel összeegyeztethetőnek, hanem az, hogy a 4/1999. PJE határozat jogszabályi alapját veszítette. A PJE határozat hatályon kívül helyezésének az a következménye, hogy az abban kifejtettek a bíróságokra nem kötelezőek. A Bszi. hivatkozott rendelkezése ennek megfelelően mondja ki, hogy a jogegységi határozat a hatályon kívül helyező határozat közzétételének időpontjától nem alkalmazható. Mindezekből azonban nem következik, hogy a bíróság valamely ügyben a jogi álláspontja kialakításakor a hatályon kívül helyezett jogegységi határozatban megfogalmazott jogi érveket nem tehetné magáévá, ha a hatályon kívül helyezés indoka nem az volt, hogy érdemben változott az érintett kérdésben a joggyakorlat megítélése. A felülvizsgálati kérelemben előadottak ezért e vonatkozásban kizárólag annyiban megalapozottak, hogy a másodfokú bíróság félreérthető módon úgy hivatkozott a 4/1999. PJE határozatra, mintha ez a határozat hatályos volna. Önmagában ez a körülmény azonban a Pp. 275. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a jogerős határozat hatályon kívül helyezésére nem ad alapot.
- [24] A felperes felülvizsgálati kérelmében az rPtk. 339. § (1) bekezdésének megsértését is állította. Az

adott tényállás mellett - a Közbeszerzési Döntőbizottság, illetve a Kúria közigazgatási perben hozott határozatára figyelemmel - nem vitatható, hogy az alperes a közbeszerzési szabályokat megsértve nyilvánította érvénytelenné a felperes ajánlatát. A felperes kereseti kérelme alapján ezért az eljárás jelen szakaszában azt kellett eldönteni, hogy a felperes e jogsértő döntésre hivatkozással az elmaradt haszon iránti igényét jogszerűen érvényesíti-e. Ennek megítéléséhez pedig mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az alperes jogellenes magatartása és a felperes elmaradt haszon formájában érvényesített kárigénye között a kártérítési felelősség megállapításához szükséges, az rPtk. 339. § (1) bekezdésében rögzített közvetlen ok-okozati összefüggés fennáll-e.

- [25] Az elmaradt haszon megítéléséhez szükséges közvetlen okozati összefüggés akkor áll fenn, ha kétséget kizáróan igazolható, hogy a közbeszerzési eljárás jogszabályoknak megfelelő lefolytatása esetén a felperes lett volna a pályázat nyertese, vele kellett volna a szerződést megkötöni. Ennek egyértelmű megállapítása azonban - az alábbiakra tekintettel - még a jelen esetben sem lehetséges, annak ellenére, hogy a per tárgyát képező pályázaton csupán két ajánlattevő vett részt, és érvényes ajánlatok esetén csak két részszerzőpont összehasonlításával kellett a pályázat nyerteséről dönteni. A pályázat elbírálása ugyanis rendkívül összetett feladat, amelynek keretében nemcsak a pályázati feltételek teljesítését, hanem az ajánlattevő személyének alkalmasságát is meg kell ítélni. Kétséget kizáróan megállapíthatónak kell lennie annak is, hogy a felperes pályázata érvényes volt, hogy az alperes az eljárást nem nyilváníthatta volna eredménytelenné, a Miniszterelnökség pedig a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I.28.) Korm. r. 42. § (3) bekezdése alapján jogszerűen nem tagadhatta volna meg a szükséges szabályossági tanúsítvány kiállítását.
- [26] Mindezeket - a jogerős határozatban helyesen kifejtetteknek megfelelően - egyértelműen, ítéleti bizonyossággal a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a jelen eljárásban nem lehet megállapítani.
- [27] A Kúria nem osztotta a jogerős határozatban kifejtett azon jogi álláspontot, mely szerint a pályázat kiírójának a pályázat elbírálásakor valamennyi általa fennállónak tekintett érvénytelenségi okot meg kell jelölnie. Ilyen kötelezettséget a Kbt. rendelkezései nem írnak elő, bár az kétségtelen, hogy a pályázat kiírójának egyértelműen érdekében áll, hogy a vizsgálata a lehető legteljesebb körű legyen. A jelen esetben tényszerűen megállapítható, hogy a pályázatot kiíró alperes a felperes ajánlata tekintetében három érvénytelenségi okot jelölt meg, amelyeket részben a döntőbizottság, részben pedig a Kúria közigazgatási ügyekben eljáró tanácsa alaptalannak ítélt. A közbeszerzési jogorvoslati eljárás során hozott döntésekből azonban nem következik, hogy a felperes ajánlata érvényes volt. Sem a Kbt., sem más jogszabály rendelkezései nem zárják ki ugyanis azt, hogy az ajánlat tekintetében más, eredetileg nem vizsgált érvénytelenségi ok fennállása megállapítható legyen. A Kúria e körben utal arra, hogy a Kbt., illetve a Pp. sem a Közbeszerzési Döntőbizottságnak, sem a közigazgatási perben eljáró bíróságnak nem biztosít olyan lehetőséget, hogy maga döntse el, hogy az adott pályázat érvényes volt-e.
- [28] Kiemeli a Kúria, hogy nem történt meg az alperes közbeszerzési eljárást lezáró döntésének teljes körű, a másik ajánlattevőt nyertesnek nyilvánító rendelkezésre is kiterjedő megsemmisítése sem. Erre az adott tényállás mellett a közigazgatási perben eljáró bíróságoknak - mivel a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatának meghozatalát követően az alperes nyomban fővállalkozási szerződést kötött a nyertes konzorciummal - a Kbt. 152. § (3) bekezdés b) pontja értelmében nem is volt jogi lehetőségük.
- [29] A per során keletkezett bizonyítékok alapján kétséget kizáróan nem állapítható meg az sem, hogy a Kbt.-ben szabályozott valamennyi okból kizárt volt az eljárás eredménytelenné nyilvánítása, illetve hogy a Miniszterelnökség kiadta volna a szabályossági tanúsítványt.
- [30] Mindezek azt jelentik, hogy a felperes által állított elmaradt haszon és az alperes jogellenes magatartása közötti közvetlen ok-okozati összefüggés fennállása ítéleti bizonyossággal nem állapítható meg.

- [31] A kifejtettekhez hasonló jogértelmezésre jutott - a jelen eljárásban nem alkalmazandó, de az irányadó jogi szabályozással több vonatkozásban azonos szabályozás mellett - a Legfelsőbb Bíróság is az EBH2005.1220 számon közzétett elvi határozatában, valamint a Kúria a Gfv.VII.30.220/2013/4. számú ítéletében.
- [32] A felülvizsgálati kérelemben előadottakkal ellentétben az ok-okozati összefüggés vizsgálatát a másodfokú bíróság nem mellőzte. A jogerős határozat indokolásában kifejtettek alapján egyértelműen megállapítható, hogy döntése éppen az ok-okozati összefüggés megállapíthatóságának hiányán alapszik.
- [33] A Kúria megítélése szerint a felülvizsgálati eljárás tárgyát képező kérdésben a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott EUB ítélet alapján sem lehet más következtetésre jutni. Az irányelv rendelkezéseit értelmező C-568/08 számú ügyben hozott EUB ítélet rendelkező részének 3. pontja maga is rögzíti, hogy a kártérítési felelősség megállapításának elengedhetetlen feltétele a jogsértés és az elszenvedett kár közötti közvetlen okozati összefüggés. Ítélete 88. pontjában az EUB hangsúlyozta, hogy sem uniós jogszabály, sem az EUB ítélkezési gyakorlata nem határoz meg olyan részletesebb szempontokat, amelyek alapján a kártérítési felelősséget meg kell állapítani. Az ítéletben hivatkozott elvek pedig a közvetlen okozati összefüggés vizsgálata során nem sérültek, figyelemmel arra, hogy az rPtk. 339. § (1) bekezdésének alkalmazása, a kártérítési felelősség megállapítása során a közvetlen okozati összefüggés fennállását az uniós jogot, illetve a közbeszerzési eljárást nem érintő perekben is azonos módon kell vizsgálni, értékelni.
- [34] A kifejtettek értelmében a másodfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályok megsértése nélkül rendelkezett az elmaradt haszon megtérítése iránti kereseti kérelem elutasításáról.
- [35] A Kúria ezért a jogerős rész- és közbenső ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [36] A felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében köteles az alperes felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni. Az ügyvédi munkadíj áfát is magában foglaló összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdése, (2) bekezdés c) pontja, valamint (5) és (6) bekezdései szerint, a felülvizsgálati eljárás tárgyának értéke és a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével határozta meg.
- [37] A Kúria a határozatát a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson hozta.

Budapest, 2017. október 24.

Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila s.k. előadó bíró, Dr. Osztovits András s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró, Dr. Rothermel Erika s.k. bíró

A kiadmány hitelül: